

Die deutsche Rechtsprechung auf dem Gebiete des Internationalen Privatrechts in den Jahren 1964 und 1965, Berlin 1970, XX, 961 S. Die deutsche Rechtsprechung auf dem Gebiete des Internationalen Privatrechts in den Jahren 1966 und 1967, Berlin 1970, XX, 1016 S. (Bearbeitet von Jan Kropholler).

Dr. Tuğrul ANSAY

Devletler özel hukukunun temel kaynağı genellikle kanunlar değil, mahkeme kararlarıdır. Milletlerarası alanda devletler özel hukuku kurallarının yazılı şekle sokulması çabalarının artan bir hızla yürütülmekte olması mahkeme kararlarının önemini etkilememiştir.

Devletler özel hukuku ile ilgili davalar için özel ihtisas mahkemeleri yoktur. Genel mahkemelerde kanunlar ihtilâfına ilişkin konular da çözümlenmektedirler. Bundan dolayı da verilen kararlar diğer kararlarla birarada yayınlanmaktadır. Oysa bu içtihatların ayrıca toplu bir halde yayınlanmalarında büyük pratik yarar vardır. Özellikle kanunlar ihtilâfı ile ilgili kararlar bakımından bu yararı gören Prof. Dr. Osman F. Berki Türkiye'de ilk kez Hilmi Ergüney ile birlikte Yargıtay kararlarını bir araya getirmiş ve 1954 tarihinde yayınlamıştı¹. Daha sonra gene aynı yazarlar 1963 yılında yeni kararları yayınladılar².

Amerikan ve İngiliz hukuklarında kanunlar ihtilâfına ilişkin kararlar ayrıca yayınlanmamaktadır. Sadece Amerika'da yabancı unsur havi kanunlar ihtilâfı kararlarının özetleri bir süreden beri «The American Journal of Comparative Law» da neşredilmektedir.

Oysa Almanya'da devletler özel hukuku kararları uzun süreden beri yayınlamaktadır. İkinci Dünya Harbinden sonra bunlar «Ra-

¹ Kanun İhtilâfları, Ankara 1954.

² Yabancılar Hukuku ve Kanunlar İhtilâfı ile İlgili Yargıtay Kararlarının Tahlil ve İzahları, Ankara 1963.

bels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht» in yayınları olarak iki yıllık ciltler halinde okuyucuya sunuldu. Elimizdeki ciltler 1964-65 ve 1966-67 yılına ait olup 1970'de yayınlanmışlardır. Her iki cildi de «Max-Planck-Institut für auslaendisches und internationales Privatrecht» mensuplarından Jan Kropholler hazırlamıştır. Derlemede kararların genellikle bir özeti yapılmış, karar gerekçesinin önemli görülen kısımları da aynen verilmiştir. Ayrıca dip notlarında diğer kararlara çapraz yollamalar vardır. Esasen derlemenin sonunda kanunlar ve maddeler dizisi bulunduğu gibi kararların sadır olduğu mahkemeler ile kararların ilk basıldıkları yerlere ve kavramlara göre de birer çizelge mevcuttur. Bu suretle aranan kararın bulunması imkânı çok kolaylaştırılmıştır.

Derlemede izlenen tasnif anahatları ile şöyledir :

- I. Genel kurallar
- II. Gerçek ve tüzel kişiler, şirketler
- III. Hukuki muamele ve zamanaşımı
- IV. Borçlar, ticaret ve iş hukuku
- V. Eşya hukuku ve «trust»
- VI. Aile hukuku
- VII. Miras hukuku
- VIII. Fikri haklar
- IX. Sınai haklar
- X. Haksız rekabet
- XI. Kamu hukuku
- XII. Özel yargılama hukuku
- XIII. Tahkim
- XIV. İflâs ve konkordato hukuku
- XV. Tâbiyet
- XVI. Yabancılar hukuku

1964-65 yılları ile ilgili cilt 300'den fazla mahkeme kararını içine almaktadır. Bu kararlar 80'den fazla dergi ve diğer yayınlardan toplanmıştır. Önsözden anladığımıza göre bir kısım kararlar (90 kadarı) daha önce hiç yayınlanmamıştır veya yetersiz yayınlanmıştır. Derlemedeki kararların büyük bir kısmı (93 adet) aile hukukuna taallük etmektedir.

1966-67 yıllarına ait ciltte 350'ye yakın karar vardır. Bunların da 80 kadarı daha önce hiç yayınlanmamıştır. Aile hukuku kararları 111 rakkamı ile gene baş sırayı tutmaktadır.

Her iki derleme sadece Alman devletler hususi hukuku üzerinde bilimsel çalışma yapacaklar için değil, genellikle devletler özel hukuku ile meşgul olanlar için önemli bir kaynaktır. Ayrıca Almanya'da yaşayan pek çok Türk'ün doğabilecek devletler özel hukuku sorunlarının çözümlenmesi bakımından da bizler için değerli bir müracaat kitabı olacaktır. Özellikle Türkiye'yi ve Türk vatandaşlarını ilgilendiren 8 kararın (1964-65'de 5) yayımlanmış olması nedeniyle derleme bizim bakımımızdan ayrı bir önemi haizdir.

1967 yılı sonuna kadar verilen kararların biraraya getirilmiş olması en yakın tatbikatı yansıması bakımından derlemeyi değerlendirmektedir.